

ע"פ 671/22 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 671/22

לפני:

כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופט י' כשר

המערער:

פלוני

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת ב-
ת"פ 19-01-29577 מיום 11.1.2022 שניתן על ידי
השופטת א' לינדנשטראוס

תאריך הישיבה:

י"ט באלול התשפ"ב (15.09.2022)

בשם המערער:

עו"ד איסלאםסרוג'י

בשם המשיבה:

עו"ד איתי שהם

בשם שירות המבחן למבוגרים:

עו"ס ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' אלרון:

עמוד 1

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטת א' לינדנשטראוס) ב-ת"פ 29577-01-19 מיום 11.1.2022. המערער הורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, תקיפה בנסיבות מחמירות ואיומים; הכל כלפי בת זוגו (להלן: המתלוננת או בת הזוג). בגין הרשעתו, נגזר על המערער מאסר בפועל למשך 28 חודשים לצד ענישה נלווית. הערעור נסוב על חומרת העונש.
- עיקרי עובדות כתב האישום המתוקן
2. המערער והמתלוננת נישאו בשנת 2015. לאחר חתונתם, השניים התגוררו יחד בדירה ששכרה המתלוננת בעיר נצרת (להלן: הדירה). האירועים מושא כתב האישום התרחשו על פני מספר חודשים במהלך שנת 2018.
3. בשלושה מועדים שונים בין החודשים מרץ לספטמבר, על רקע ויכוחים שפרצו בין השניים, המערער איים על המתלוננת במטרה להפחידה. בשל אירועים אלה, המתלוננת הגישה תלונה במשטרה נגד המערער, אך זו בוטלה על ידה זמן קצר לאחר מכן.
4. כעבור מספר שבועות, בין החודשים נובמבר לדצמבר, התגלעו בין המערער למתלוננת ויכוחים נוספים על רקע חבות כלכלית של המערער כלפי המתלוננת ורצונה להתגרש ממנו. במהלך אותה תקופה, המתלוננת עזבה את הדירה ועברה להתגורר בבית הוריה. בעודה בבית הוריה, המתלוננת הוציאה צו הגנה נגד המערער ביום 3.12.2018. בו ביום, השניים שוחחו והמתלוננת חזרה לדירה.
5. זמן קצר לאחר שובה של המתלוננת לדירה, ביום 8.12.2018, התגלעו בינה לבין המערער ויכוחים נוספים. משביקשה המתלוננת מהמערער שישב להאזן סכום הכסף שמסרה לו שבועות קודם לכן לשם רכישת רכב, הלה, בתגובה, התפרץ עליה באומרו כי "שתבקש עזרה מעו"ד שטיפל בבקשתה לצו הגנה", והחל להכותה באמצעות שולחן פלסטיק קטן. המתלוננת סוככה על ראשה בזרועה הימנית בעוד המערער ממשיך להכותה. המתלוננת אמרה למערער כי היא תתלונן על מעשיו למשטרה, והוא איים עליה כי יפגע בה אם תעשה כן. כתוצאה ממכותיו של המערער האצבע הימנית של המתלוננת נשברה ונגרמו לה חבלות בגבה ובזרועה השמאלית.
- בהמשך אותו יום, אירע ויכוח נוסף בין השניים בו המתלוננת ביקשה מהמערער "לגרש אותה". למשמע בקשתה המערער החל להכות את המתלוננת עם כיסא פלסטיק, אותו שבר על זרועה. כתוצאה ממעשיו של המערער נגרמו למתלוננת "מכאוב בגופה" והמטומה בזרועה השמאלית.
6. בגין האמור, יוחסו למערער עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 333 ו-335 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ג) לחוק; ואיומים, לפי סעיף 192 לחוק.

גזר הדין

7. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער, לאור הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש.

8. בקביעת מתחם העונש ההולם, בית משפט קמא ציין כי המערער פגע בעוצמה גבוהה בערכים המוגנים ביסוד העבירות בהן הורשע - ובכללם שלמות גופה ונפשה של המתלוננת, ביטחונה האישי וזכותה לכבוד. עוד הדגיש בית המשפט, במסגרת בחינת נסיבות העבירה, את אחריותו הבלעדית של המערער לאירועים, בהם הפעיל "אלימותלשמה" כלפי המתלוננת תוך שימוש בנשק קר. זאת, אך בשל בקשותיה ששייב לה את סכום הכסף שנתנה לו וכי "יגרש אותה". בנוסף, בית המשפט נתן דעתו למדיניות הענישה המחמירה הנוהגת בעבירות אלימות מסוג זה.

בשקלול האמור, נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער נע בין 20 ל-40 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים.

9. בקביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי נתן משקל, בין היתר, להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, שהובילה לחיסכון זמן שיפוטי; מצבו הרגשי; ושיקולי גמול והרתעה. עוד התייחס בהרחבה לעברו הפלילי של המערער ולשיקולי השיקום בעניינו.

10. אשר לעברו הפלילי של המערער, צוין כי לחובתו שתי הרשעות קודמות: האחת משנת 2012, בגין ביצוע מעשה מגונה בנסיבות מחמירות בקטין מתחת לגיל 16, תקיפת קטין תוך גרימת חבלה של ממש ושיבוש הליכי משפט, בשלה נגזר על המערער 30 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית; השנייה משנת 2020, בגין ביצוע מעשה מגונה בנסיבות מחמירות בקטינה מתחת לגיל 16, תקיפה סתם, אימים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, בעקבותיה נגזר על המערער עונש של 13 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. הודגש כי המערער ביצע את העבירות בעוד מתנהל ההליך מושא ערעור זה (להלן: ההליך המקביל).

11. בהתייחס לשיקולי שיקום, נקבע כי אין הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם בגינם, וזאת לנוכח תוצאת ההליך הטיפולי בו שולב המערער עד מועד מתן גזר הדין. פורט, כי המערער שולב במסגרת טיפולית עקב הצעת תסקיר שירות המבחן, בו הומלץ כי ינתן בנוסף צו מבחן המורה על המשך הטיפול לשנה ויטל עונש מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות (להלן: ההמלצה הראשונה). בהמשך, בשל מעצרו של המערער תום ההליכים בהליך המקביל והשינוי שחל בגישתו ביחס לטיפול בעקבותיו, שירות המבחן חזר בו מההמלצה והפסיק את הטיפול במערער.

בתסקיר שהוגש לאחר מכן, תואר כי המערער שולב פעם נוספת במסגרת טיפולית לאחר שחרורו מהמאסר שנגזר עליו בהליך המקביל. כמו כן, הומלץ בשנית על מתן צו מבחן ועונש מאסר בפועל לריצוי במסגרת עבודות שירות (להלן: ההמלצה השנייה). לבסוף, בסמוך למועד הדיון בעניינו של המערער שירות המבחן הגיש הודעה שבה חזר בו מהמלצתו השנייה, בנימוק כי ייתכן שחלה נסיגה במצבו של המערער. עוד ביקש כי מועד הדיון יידחה לצורך הערכת מצבו וצרכיו הטיפוליים (להלן: הודעת העדכון). בית המשפט המחוזי דחה בקשה זו.

נוכח השתלשלות העניינים לעיל, נקבע כי המערער לא ניצל את ההזדמנויות לשיקום שניתנו לו לפני גזר דינו, וכי התנהגותו - בפרט ביצוע המעשים מושא ההליך המקביל בעוד מתנהל ההליך בפני בית משפט קמא, אינה מלמדת

כי ישנו סיכוי ממשי לשיקום.

12. לאור האמור, נגזרו על המערער 28 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה מסוג פשע למשך שלוש שנים; שישה חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור כל עבירת אלימות מסוג עוון למשך שלוש שנים; פיצוי למתלוננת על סך 10,000 ש"ח; ותשלום קנס על סך 2,000 ש"ח.

טענות הצדדים בערעור

13. לטענת המערער, השיקום שעברניכר, בין היתר, מהשתתפותו בהליכים טיפוליים שונים והתפתחותו במסגרתם; הודאתו במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, המלמדת על לקיחת אחריות וחרטה; אי-הישנות מקרי אלימות כלפי המתלוננת וההטבה שחלה ביחסיהם; תסקירי שירות המבחן המתארים את התנהגותו ועמדת המתלוננת אשר הובאה במסגרתם. בהינתן זאת, לטענת המערער ראוי היה לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם שנקבע בעניינו.

עוד נטען, כי בית משפט קמא שגה כשדחה את המלצתו השנייה של שירות המבחן. לשיטת המערער, המלצה זו היא המשקפת את עמדתו הסופית - על אף הודעת העדכון שהוגשה לאחר מכן, זמן קצר עובר לדיון שהתקיים בעניינו. בנוסף, המערער טען כי בית המשפט המחוזי שגה עת לא ראה מקום לדחות את הדיון על מנת לאפשר לשירות המבחן להעריך מחדש את מצבו וצרכיו הטיפוליים. משכך, לטענתו יש לבטל את גזר הדין שניתן בעניינו ולאמץ את המלצתו השנייה של שירות המבחן, קרי, להטיל עליו צו מבחן המורה על המשך טיפול ועונש מאסר בפועל במסגרת עבודות שירות.

14. בדיון שהתקיים לפנינו, באת כוחו של המערער חזרה על עיקרי טענות כתב הערעור. עוד הוסיפה, כי די במאמצי השיקום שהמערער נקט כדי להצדיק חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם. זאת, ללא תלות בשאלה עד כמה אלה נשאו פרי. עוד נטען, כי בית המשפט המחוזי שגה לא רק בגזירת עונשו של המערער בתוך המתחם אלא גם בקביעת גבולות המתחם, בפרט לנוכח מדיניות הענישה הנוהגת.

15. לקראת הדיון בערעור, שירות המבחן הגיש לעיוונותסקיר עדכני בעניינו של המערער. תסקיר זה מתייחס, בין היתר, למידת השתלבות המערער במסגרות של הליכי טיפול במהלך מאסרו, אותו ריצה עד כה בשני בתי סוהר שונים. צוין, כי המערער השתלב בבית הסוהר הראשון במסגרת טיפולית קבוצתית ל"כישורי חיים" בה הביע מוטיבציה ראשונית לטיפול, אך כי הוא זקוק לטיפול ייעודי בתחום האלימות בתוך המשפחה. עוד נכתב, כי חרף צורך זה המערער דחה הצעה להשתלב במחלקה לטיפול באלימות במשפחה בבית הסוהר השני, בטענה כי הוא ממתין להכרעה בערעורו.

16. גם במעמד הערעור, נציגת שירות המבחן טענה כי לא התקיימו מאמצי שיקום מצדו של המערער, חרף ניסיונות חוזרים ונשנים לסייע לו. עוד הסבירה, כי אף אם עובר למתן גזר הדין התרחש "הליך שיקום שאפשר לראות בו צל חיובי", חלה נסיגה במצבו של המערער וכיום הוא אינו מעוניין בהליך שיקום ייעודי בתחום האלימות במשפחה.

דיון והכרעה

17. דין הערעור להידחות. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית. זאת, למעט במקרים בהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 3187/21 אלקאדי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (21.8.2022); ע"פ 5932/21 קורובקובנ' מדינת ישראל, פסקה 10 (13.7.2022)). בהינתן האמור, הערעור שלפנינו אינו מגלה עילה להתערבותנו.

18. טענות המערער מופנות הן כלפי האופן שבו בית המשפט המחוזי קבע את מתחם הענישה ההולם בעניינו הן כלפי האופן שבו גזר את עונשו בתוך המתחם. אשר לגבולות המתחם - בשים לב אל חומרת העבירות, נסיבות ביצוע ומדיניות הענישה הנוהגת, לא מצאתי כל פגם במתחם שנקבע. יתר על כן, אף אם הייתי מניח כי בית המשפט המחוזי טעה בהגדרת גבולותיו, ולא כך, אין די בזאת כדי להצדיק את התערבות ערכאת הערעור, היותשזו בוחנת בראש ובראשונה את התוצאה העונשית הסופית שבגזר הדין (ע"פ 5407/21 דלאשי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (15.2.2022)).

19. לא מצאתי הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם בעניינו של המערער בגין שיקולי שיקום. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין מאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם הענישה ההולם, במשורה, אם מצא כי הנאשם השתקם מאז ביצוע העבירה או שהוא בעל סיכוי ממשי להשתקם (ע"פ 7757/21 מרזוקי נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (24.5.2022)). בעניינינו, המערער המשיך לנהוג באלימות לאחר שהחל ההליך בעניינו, עת ביצע את העבירות מושא ההליך המקביל. הזדמנויות השיקום שניתנו לו על ידי שירות המבחן - גם לאחר הרשעתו בהליך המקביל, לא נוצלו. מציאות זו הובילה את שירות המבחן לחזור בו מהמלצתו לעניין העונש, נסיגה עליה עמד גם בדיון בפנינו. אף כעת, בעוד המערער מרצה את עונשו, שירות המבחן מבהיר כי הוא אינו מראה נכונות לשקם את דרכיו.

כמו כן, חריגה ממתחם הענישה תעשה רק כאשר ניכרים בפועל שיקום או סיכויי שיקום מובהקים (ע"פ 1810/22 מדינת ישראל נ' פלונית, פסקה 14 (31.5.2022); ע"פ 126/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 16-17 (27.4.2022); ע"פ 6418/21 סלהוב נ' מדינת ישראל, פסקאות 11-15 (16.1.2022)). כאמור, לא זה המקרה שבפנינו. משכך, בנסיבות העניין, אין הצדקה לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, וודאי שלא נמצאה עילה להתערבות בקביעה זו של בית המשפט המחוזי.

למעלה מן הצורך, אציין כי בהתאם לאמור בסעיף 40ד(ב), גם לו היה נמצא שהמערער השתקם או בעל סיכוי ממשי לשיקום - בנסיבות העניין די בחומרת העבירות שביצע כלפי בת זוגו ובאשמתו הבלעדית בביצוע, עליהן עמד בית משפט קמא, כדי לשלול סטייה לקולה ממתחם העונש. שיקולי השיקום, על אף חשיבותם, אינם חזות הכל ולצדם יש להתחשב בשיקולים נוספים, כדוגמת גמול והרתעה (ע"פ 587/22 אבו נאעסה נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (22.5.2022)).

20. אין לקבל גם את טענת המערער כי בית המשפט המחוזי נדרש לתת משקל משמעותי יותר להמלצה השנייה של שירות המבחן בעת גזירת דינו. העמדה האחרונה של שירות המבחן בעניין המערער, עובר לגזר הדין, אינה זו שהובעה בהמלצתו השנייה אלא זו שנכתבה בהודעת העדכון, ולפיה ההמלצה השנייה אינה רלוונטית עוד בשל נסיגה אפשרית במצבו של המערער. על כן, ברי כי אין בה כדי להביא לחריגה לקולה ממתחם העונש ההולם.

21. סוף דבר, העונש שנגזר על המערער הולם את חומרת מעשיו ומתחשב כדבעי במכלול נסיבות ביצוע העבירות. לפנינו אירוע מצער נוסף של תופעת האלימות נגד נשים מצד בני זוגן. לא אחת, המערער איים על המתלוננת

והכה אותה בעזרת נשק קר, תוך גרימת נזקים פיזיים - הכל בביתה מבצרה. כפי שהדגשתי בעניין פלוני, כמו גם במקרים אחרים:

"למרבה הצער, לאחרונה רבו מקרי האלימות נגד נשים, בפרט בתוך מערכת היחסים הזוגית. תופעה חמורה זו יש להוקיע מכל וכל. הגינוי החברתי צריך למצוא ביטוי מעשי בענישה מחמירה ומרתיעה ביחס למי שהורשעו בעבירות מין ואלימות כלפי בנות זוגן" (ע"פ 8136/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (27.5.2020)).

בראי האמור, אני סבור כי דין הערעור להידחות וכך אציע לחבריי לעשות.

שׁוֹפֵט

השופט ח' כבוב:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

השופט י' כשר:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, כ"ה בתשרי התשפ"ג (20.10.2022).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

